

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ญ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฎ
สารบัญภาพภาคผนวก	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	7
วัตถุประสงค์การวิจัย	7
สมมุติฐานการวิจัย	8
ขอบเขตการวิจัย	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	11
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
1. แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์	13
1.1 ความหมายของกลยุทธ์	13
1.2 องค์ประกอบของกลยุทธ์	15
1.3 กระบวนการพัฒนากลยุทธ์	17
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสตรี	18
2.1 ความเชื่อและความหมายของเพศและมิติชายหญิง	19
2.2 ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง	19
2.3 แนวคิดสตรีนิยมสายต่างๆ ที่มาจากทฤษฎีสตรีนิยม	21

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสตรี	22
3.1 ความหมายการพัฒนาสตรี.....	22
3.2 แนวทางการพัฒนาสตรีระดับสากล	24
3.3 บริบทการพัฒนาสตรีในประเทศไทยและในจังหวัดมหาสารคาม	41
3.4 แนวทางการส่งเสริมบทบาทสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น	44
4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมิติหญิงชายในงานพัฒนา	45
4.1 ขอบเขตและนิยามการมีส่วนร่วมมิติหญิงชายในงานพัฒนา	45
4.2 แนวทางการส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในงานพัฒนา	48
5. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรี	50
5.1 ทฤษฎีการเรียนรู้.....	50
5.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้นำ	53
5.3 แนวคิดการฝึกอบรม.....	73
5.4 แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม	84
5.5 แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการตัดสินใจ	86
5.6 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์	88
5.7 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร	90
6. แนวคิดเกี่ยวกับการถอดบทเรียน	93
6.1 ความหมายของการถอดบทเรียน	93
6.2 วิธีการถอดบทเรียน	94
6.3 กระบวนการถอดบทเรียน	95
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	98
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย	103
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	104
การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ	104
การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	108
การวิจัยระยะที่ 3 เป็นวิธีการวิจัยกึ่งเชิงทดลอง	109

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	114
การวิจัยระยะที่ 1 ผลการศึกษาคณสมบัติของผู้นำสตรี และปัจจัยที่ส่งผลต่อการ พัฒนาผู้นำสตรีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม	114
การวิจัยระยะที่ 2 ผลการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาศรีเพื่อการพัฒนาผู้นำสตรี เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	121
การวิจัยระยะที่ 3 ผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาศรีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดมหาสารคาม และเจตคติของผู้สตรีต่อการใช้กลยุทธ์	140
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	149
วัตถุประสงค์การวิจัย	149
สมมติฐานการวิจัย	149
วิธีดำเนินการวิจัย	149
สรุปผลการวิจัย	151
อภิปรายผลการวิจัย	152
ข้อเสนอแนะ	155
บรรณานุกรม	157
ภาคผนวก	165
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	166
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	177
ภาคผนวก ค ภาพประกอบการวิจัย	193
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เข้าร่วมวิพากษ์	220
ประวัติผู้วิจัย	222

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	จำนวนสตรีในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอำเภอ	104
2	สรุปคุณสมบัติของผู้นำสตรีและปัจจัยที่ทำให้เกิดคุณสมบัติดังกล่าว	120
3	แสดงผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาศตรีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัด มหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มผู้นำสตรี	141
4	แสดงผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาศตรีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัด มหาสารคาม เป็นรายด้าน จำแนกตามกลุ่มสตรี	142
5	ผลการติดตามประเมินเจตคติที่มีต่อความเป็นผู้นำสตรีในจังหวัดมหาสารคาม หลังจากการพัฒนาด้วยวิธีการฝึกอบรม	143
6	แสดงคะแนนการประเมินติดตามผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาศตรี เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดมหาสารคาม	146
7	ผลการติดตามประเมินการเปลี่ยนแปลงความเป็นผู้นำสตรีในจังหวัด มหาสารคาม หลังจากการพัฒนา.....	146

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	103
2 แสดงการสุ่มตัวอย่าง	106
3 ศักยภาพการใช้กลยุทธ์การพัฒนาศรีเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม ..	156

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่

หน้า

1	เปรียบเทียบผลสำเร็จผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาศตริ์เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพของสตรีผู้ใหญ่ ก่อนและหลัง การพัฒนา	178
2	เปรียบเทียบผลสำเร็จผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาศตริ์เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นความรู้ด้านธรรมะเพื่อพัฒนาคุณธรรมสำหรับผู้นำของสตรีผู้ใหญ่ ก่อนและหลังการพัฒนา	179
3	เปรียบเทียบผลสำเร็จผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาศตริ์เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ความรู้ด้านการวิเคราะห์ปัญหาและกลยุทธ์ ของสตรีผู้ใหญ่ ก่อนและหลังการพัฒนา	180
4	เปรียบเทียบผลสำเร็จผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาศตริ์เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ความรู้ด้านเทคนิคการเขียน โครงการ ของสตรีผู้ใหญ่ ก่อนและ หลังการพัฒนา	181
5	เปรียบเทียบผลสำเร็จผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาศตริ์เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพของสตรีวัยผู้สูงอายุ ก่อนและ หลังการพัฒนา	182
6	เปรียบเทียบผลสำเร็จผลการ ใช้กลยุทธ์การพัฒนาศตริ์เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ความรู้ด้านธรรมะเพื่อพัฒนาคุณธรรมสำหรับผู้นำ ของสตรี วัยผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการพัฒนา	183
7	เปรียบเทียบผลสำเร็จผลการ ใช้กลยุทธ์การพัฒนาศตริ์เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ความรู้ด้านการวิเคราะห์ปัญหาและกลยุทธ์ ของสตรีวัยผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการพัฒนา	184
8	เปรียบเทียบผลสำเร็จผลการ ใช้กลยุทธ์การพัฒนาศตริ์เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ความรู้ด้านเทคนิคการเขียน โครงการของสตรีวัยผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการพัฒนา	185
9	คำอำนาจจำแนกรายชื่อ (B) คำความยากง่ายรายชื่อ (P) และคำความเชื่อมั่น (r) รายชื่อ และทั้งฉบับของแบบทดสอบประเมินผลกลยุทธ์การพัฒนาศตริ์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดมหาสารคาม	186

10	ค่าความเชื่อมั่นรายชื่อของแบบวัดเจตคติที่มีต่อการพัฒนาสตรี เรื่อง กลยุทธ์ การพัฒนาสตรีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม	188
11	ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ แบบวัดเจตคติ ที่มีต่อการพัฒนาสตรี เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาสตรีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดมหาสารคาม	190
12	ค่าความเชื่อมั่นรายชื่อของแบบประเมินติดตามผล เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนา สตรี เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม	191
13	ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ของแบบ ประเมินติดตามผล เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาสตรีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดมหาสารคาม	192

สารบัญภาพภาคผนวก

ภาพภาคผนวกที่

หน้า

1	ผู้วิจัยเข้าร่วมการประชุมที่สหประชาชาติในประเด็นการพัฒนาเพื่อความเสมอภาคและบทบาทสตรี (1).....	194
2	ผู้วิจัยเข้าร่วมการประชุมที่สหประชาชาติในประเด็นการพัฒนาเพื่อความเสมอภาคและบทบาทสตรี (2).....	194
3	การประชุมเรื่องสิทธิสตรีในฐานะที่เป็นสมาชิกรัฐสภาระหว่างประเทศ (IPU) ซึ่งเป็นตัวแทนประเทศไทยร่วมกับ ดร.ทัศนยา บุญครอง รองประธานวุฒิสภา (ในขณะนั้น) ที่กรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	195
4	การประชุมว่าด้วยการส่งเสริมให้สตรีเข้ามาเป็นสมาชิกรัฐสภาในการประชุมขององค์การระหว่างประเทศ (IPU) ครั้งที่ 28 ณ กรุงกัวเตมา ประเทศเอกวาดอร์.....	195
5	การประชุมสมาชิกรัฐสภาที่เมืองเจนีวาประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ว่าด้วยเรื่องความก้าวหน้าเรื่องส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชนและให้โอกาสสตรีเข้ามาเป็นผู้นำทางการเมือง.....	196
6	บรรยากาศการเข้าร่วมประชุมร่วมกับท่านองชาน ชูจี ผู้นำฝ่ายค้านประเทศสหภาพพม่าในการสนับสนุนให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการนี้ได้มอบของที่ระลึกเป็นสินค้า OTOP จากจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลไทยในกรส่งเสริมอาชีพสตรีที่ประสบผลสำเร็จอีกนโยบายหนึ่ง.....	196
7	การประชุมเพื่อส่งเสริมสตรีที่เป็นสมาชิกรัฐสภาสนับสนุนผู้หญิงที่สนใจการเมืองเข้ามาเป็นสมาชิกรัฐสภาเพื่อลดปัญหาอาชญากรรม สงคราม ยาเสพติด และการคอร์รัปชัน.....	197
8	ร่วมประชุมพบกับ นางสาวแทมมี-ดีกเวอร์ก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผู้พิการที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น สส. รัฐชิคาโก เป็นคนไทยที่ได้ต่อสู้จนชนะเลือกตั้ง ได้ให้คำแนะนำและสนับสนุนผู้หญิงให้เข้าสู่การเมือง โดยมี สส.หญิง ของประเทศไทยจำนวนมากมาร่วมหารือ นำข้อสรุปให้กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาสตรีในประเทศไทย.....	197

9	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (หญิง) ของประเทศไทย ร่วมประชุม กับ นางสาวเทมมี ดัลเวอร์ค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผู้พิการ (คนไทย) ที่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็น สส.รัฐชิคาโก	198
10	ผู้วิจัยเข้าร่วมการจัดทำยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม โดย ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธานที่ให้ความสำคัญกับนโยบาย พัฒนาสตรี จังหวัดมหาสารคาม	198
11	ผู้วิจัยนำเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม ต่อ ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี โดยให้ความสำคัญกับนโยบายพัฒนาสตรี จังหวัดมหาสารคาม	199
12	การลงทะเบียนของสตรีเพื่อร่วมกันถอดบทเรียนและแบ่งกลุ่มตามอายุ ของผู้นำสตรี	199
13	การลงทะเบียนของสตรีเพื่อร่วมกันถอดบทเรียนผู้นำสตรี ซึ่งได้รับความสนใจ และกระตือรือร้นในการเข้าร่วมประชุมสัมมนาในครั้งนี้ เพื่อนำความคิดเห็น มาร่วมกันพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม	200
14	ผู้วิจัยได้กล่าวถึงการพัฒนาสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความสำคัญกับคุณค่า สตรีในสังคม	200
15	ผู้วิจัยกำลังชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยในการพัฒนาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	201
16	วิทยากรนำเสนอกิจกรรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เพื่อนำความคิดเห็นมาร่วมการถอดบทเรียน	201
17	สตรีกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมรับฟังและมีความตั้งใจมีส่วนร่วมเป็นอย่างดี	202
18	แบ่งกลุ่มเพื่อถอดบทเรียนผู้นำสตรี และร่วมกันทำกิจกรรมแสดงความคิดเห็น	202
19	การแบ่งกลุ่มสตรีตามช่วงวัยอายุร่วมกันถอดบทเรียนในการพัฒนาสตรีเพื่อพัฒนา จังหวัดมหาสารคาม	203
20	วิทยากร (อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ชาติรี ศิริสวัสดิ์) ได้สัมภาษณ์และให้ผู้นำสตรี วัยกลางคน ถ่ายทอดประสบการณ์ต่อสตรีกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมประชุม	203
21	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกำลังรับฟังการถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้นำสตรี ต่าง ๆ ที่ได้รับการยอมรับ	204

ภาพภาคผนวกที่	หน้า
22	วิทยากรนำเข้าสู่การถอดบทเรียนประสบการณ์ของผู้นำสตรีกลุ่มสูงอายุ ที่ประสบความสำเร็จที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน..... 204
23	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกำลังรับฟังการถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้นำสตรี..... 205
24	แบ่งสตรีออกเป็นกลุ่มย่อยประกอบด้วยสตรีวัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุ..... 205
25	กลุ่มสตรีที่แบ่งกลุ่มแล้วได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอหัวข้อต่าง ๆ ที่สรุปได้เข้าที่ประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็น..... 206
26	การทำ Focus Group และแสดงความคิดเห็นรวบรวมแนวคิดของกลุ่ม เพื่อนำเสนอในที่ประชุมที่มีต่อคุณสมบัติของผู้นำสตรี 206
27	สตรีแต่ละกลุ่มกำลังช่วยกันถอดบทเรียนปัจจัยและคุณสมบัติผู้นำสตรีเพื่อการ พัฒนาท้องถิ่น 207
28	การนำกลยุทธ์ไปพัฒนาสตรีเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ไปพัฒนาสตรีกลุ่มเป้าหมาย 207
29	สตรีกลุ่มเป้าหมายมีความพร้อมที่จะเรียนรู้จากวิทยากรที่นำความรู้มาถ่ายทอด เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาท้องถิ่นตนเอง 208
30	ผู้วิจัยกล่าวถึงความสำคัญของการนำกลยุทธ์การพัฒนาสตรีเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น..... 208
31	ระหว่างการใช้กลยุทธ์การพัฒนาสตรีมีผู้นำหมู่บ้านมาร่วมให้กำลังใจ..... 209
32	สมาชิกชุมชนศูนย์การเรียนรู้บ้านภูพร้อมให้การต้อนรับ คณะผู้วิจัยและกลุ่มสตรี เป้าหมายการวิจัยที่มาศึกษาดูงาน..... 209
33	สมาชิกชุมชนศูนย์การเรียนรู้บ้านภูพร้อมให้การต้อนรับ คณะผู้วิจัยและกลุ่มสตรี เป้าหมายการวิจัยที่มาศึกษาดูงาน..... 210
34	การทัศนศึกษาดูงานศูนย์การเรียนรู้บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร..... 210
35	ทัศนศึกษาดูงานศูนย์การเรียนรู้บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร..... 211
36	การรับฟังรายงานจากประธานศูนย์การเรียนรู้บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร 211
37	สมาชิกกลุ่มสตรีชุมชนบ้านภูให้การต้อนรับคณะกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ 212

ภาพภาคผนวกที่

หน้า

38	ผลงานผลิตภัณฑ์ชุมชนจากกลุ่มสตรีบ้านภู ซึ่งได้รับความสนใจเพื่อที่จะนำความรู้และแนวทางไปพัฒนาท้องถิ่นตนเอง.....	212
39	ผลงานผลิตภัณฑ์ชุมชนจากกลุ่มสตรีบ้านภูซึ่งประสบผลสำเร็จมาจากฯลฯ ท่านนายกรัฐมนตรีเคยมาเยี่ยมชม เป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยได้ชื่นชมและจะนำไปพัฒนาท้องถิ่นตนเอง	213
40	สตรีกลุ่มเป้าหมายชมการทอผ้าของกลุ่มสตรีบ้านภู ตามวิถีดั้งเดิมสามารถนำไปปรับใช้ในจังหวัดมหาสารคาม สำหรับการพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว The way of life ได้.....	213
41	สตรีกลุ่มเป้าหมายชมการทอผ้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับกลุ่มสตรีบ้านภู	214
42	กิจกรรมธนาคารหมู่บ้านภูในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับหลายหมู่บ้านที่มีเงินกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ในการพัฒนาไปเป็นธนาคารชุมชนได้	214
43	การดำเนินงานธนาคารหมู่บ้านภู โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านซึ่งระเบียบของกองทุนหมู่บ้านกำหนดให้มีหญิงชายเป็นกรรมการสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน	215
44	พิธีมอบเงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย	216
45	ร่วมโครงการฝึกอบรมแรงงานนอกระบบ แรงงานในภาคเกษตรและเกษตรอุตสาหกรรม ให้มีศักยภาพสูงขึ้น รองรับรายได้แท้จริงที่เพิ่มขึ้น สาขาการทำขนม	216
46	ลงมือทำขนมร่วมกับผู้เข้าร่วม โครงการฝึกอบรม	217
47	พิธีเปิด โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม วันที่ 28-29 มิถุนายน 2555 ณ ห้องประชุมอำเภอเขียงยืน	217
48	ร่วมกับคณะวิทยากรให้ความรู้ “โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอำเภอเขียงยืน” เมื่อวันที่ 29-30 มิถุนายน 2555	218
49	ให้ความรู้กับผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอำเภอเขียงยืน เมื่อวันที่ 29-30 มิถุนายน 2555	218
50	พบปะสนทนากับผู้เข้าร่วม โครงการด้วยความเป็นกันเอง	219
51	ร่วมกิจกรรมและเยี่ยมชมผู้นำชุมชน	219